

ורבנן האי לא תענה מאי עבדי ליה –

And what do the רבנן do with this תענה לא

OVERVIEW

The משנה cited¹ a dispute between ר"מ ורבנן in a case where עדים זוממין testified that someone is liable for מלקות; where ר"מ maintains that the עדים זוממין receive מלקות twice (once for transgressing the לא of תענה and another to implement the punishment of ועשיתם לו כאשר זמם וגו'), while the רבנן maintain that the ע"ז receive מלקות only once (to enact the זמם, but not for תענה). The גמרא here asks what do the רבנן do with the לא of תענה; why do not the ע"ז receive מלקות for transgressing this לא?² Our תוספות discusses (and rejects) reasons why there is no מלקות for transgressing תענה לא.

תוספות responds to an anticipated question:

דהא דקאמר לעיל³ גבי לא תענה⁴ משום דהוי לאו שאין בו מעשה -

For that which the גמרא stated previously regarding תענה לא (that we cannot derive the חיוב מלקות from תענה לא), because it is a מעשה בו שאין -

תוספות rejects this solution:

היינו אי לאו קרא דוהצדיקו⁵ -

For this is so (that there is no לא for transgressing תענה לא) if not for the פסוק of ויהצדיקו, etc. -

אבל בתר דגלי לן קרא דוהצדיקו דשייך ביה מלקות יש לנו לומר דלקי⁶ מלא תענה -

However, after that the פסוק of ויהצדיקו וגו' revealed to us that מלקות is applicable to ע"ז (even though they did not do a מעשה), we should say that the ע"ז

¹ א, ד.

² Generally when the תורה issues a punishment (like כרת or מיתת בי"ד) for a transgression it states separately, the prohibition to do this transgression, and separately the punishment for doing this transgression. This is called אין דברים [תצא] (פסוק). Additionally when the תורה writes a לא (without mentioning a punishment), the punishment is usually מלקות, unless the לא is teaching us something else (it is an אזהרה for another punishment). Therefore the גמרא asks here since the רבנן maintain that there is no מלקות for the לא of תענה, what is it used for? [The גמרא answers that it is the אזהרה for the punishment of ועשיתם לו כאשר זמם, therefore there is no מלקות for תענה לא.]

³ ב, ב.

⁴ The משנה there (א, ב) stated that in certain cases where we cannot carry out the זמם (for instance where the עדים testified that the accused is a גרושה or בן גרושה), the עדים receive מלקות. We derive it from the פסוק (in [תצא] דברים). The גמרא there explains that we cannot derive their חיוב מלקות (directly) from (שמות [יתרו] כ, יג) since תענה לא, as תענה is a מעשה בו שאין בו מעשה, only speech was involved no physical action. Therefore we can seemingly say here too (by ע"ז) that there is no מלקות for transgressing תענה לא (as ר"מ maintains), because it is a מעשה בו שאין בו מעשה. Our תוספות rejects this solution.

⁵ See footnote # 4.

⁶ The הגהות הב"ח amends this to read דלילקי (instead of דלקי).

8. לא תענה on account of מלקות⁷ should receive

In summation: once the תורה teaches us (by writing 'והצדיק את הצדיק וגו' that there is a חיוב מלקות by ע"ז even though it is a מעשה לאו שאין בו מעשה, we should expect the ע"ז to receive מלקות on account of לא תענה as well (besides the מלקות due to the זמם).

תוספות asks:

ואם תאמר דלא⁹ לילקי משום דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין¹⁰ ואין¹¹ לוקין עליו -
And if you will say; that (nevertheless) the ע"ז should not receive מלקות for
transgressing the לאו of לא תענה, because לא תענה is a לאו which was given as a
warning for a death penalty by בי"ד, for which there is no מלקות -
והכא האי לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין עדות¹² נפשות¹³ -
And here this לאו of לא תענה was by a case of עדות נפשות ניתן לאזהרת מיתת בי"ד!

תוספות offers a (possible) response to his question:

מיהו יש לומר דעדיפא¹⁴ משני דלגבי מלקות גופיה איצטריך לאזהרה¹⁵ כדפרישית¹⁶ -
However one can say; that the גמרא offers a better answer, that לא תענה is
necessary as a warning for מלקות itself (as I explained) therefore there can be no
לאו תענה for מלקות.

⁷ Once the תורה tells us that עדים זוממין receive מלקות (in a case of a גרושה [see footnote # 4]), we know that the rule of לא תענה does not apply by ע"ז, therefore they should (always) receive מלקות from תענה. [Presumably we cannot give them מלקות from והצדיקו (as we do by a גרושה), because one can argue that the פסוק of והצדיקו applies only when we cannot carry out the זמם (as by a גרושה), however when we can carry out the זמם we do not apply the והצדיקו. The לאו of לא תענה however should apply in all cases.]

⁸ It would seem that תוספות assumes that the s' question 'וכי לא תענה וכו' is referring to the second case of the משנה (where the ע"ז testified that the accused is liable for מלקות), however regarding the first case of the משנה (where there is no question that the ע"ז should receive מלקות since they derive from רשעתו) אין שאלה. See (however) לנר.

⁹ The s' amends this to read, תאמר אכתי לא לקי מלא תענה משום, (instead of תאמר דלא לילקי משום).

¹⁰ See [TIE footnote # 12]. When there is a חיוב מיתת בי"ד (under certain circumstances), there is no חיוב מלקות (even if there is no חיוב מיתת). The לאו was given as a warning that whoever transgresses it may receive חיוב מיתת (if appropriate), but not חיוב מלקות. See 'Thinking it over' # 1.

¹¹ The s' amends this to read, ואין דאין, (instead of ואין).

¹² The s' amends this to read, עדות נפשות הוא (instead of עדות נפשות מיהו).

¹³ If the ע"ז testified that one is מחוייב מיתת בי"ד, the ע"ז will receive מיתת בי"ד. The לאו of לא תענה was given as a warning for a case of מיתת בי"ד, therefore there is no מלקות. This seemingly answers the s' question.

¹⁴ The s' amends this to read, דעדיפא משני (instead of דעדיפא מנייה משני). (עדיפא מנייה) only explains why the ע"ז are not לוקה because of לא תענה; however the s' answer explains also why there is מלקות for זמם (it is מנייה). See footnote # 25. See 'Thinking it over' # 3.

¹⁵ Every punishment (like מיתת or מלקות) requires an אזהרה (a warning) in the תורה that this action should not be done. The only reason we carry out the זמם and give the ע"ז מלקות is because there is the אזהרה of לא תענה, therefore there can be no additional מלקות for לא תענה since it is the אזהרה for זמם.

¹⁶ The s' deletes the word כדפרישית. Others maintains that תוספות is referencing the following אזהרה.

In summation; the ע"ז do not receive מלקות for transgressing תענה because (as תוספות answered) it is ניתן לאזהרת מיתת בי"ד and (as the גמרא answered¹⁷) is the אזהרה for the punishment of זמם; therefore¹⁸ there is no חוב מלקות for transgressing תענה; only the punishment of זמם.

This would be sufficient to answer תוספות current question.

אבל לעיל גבי מאתים זוז קשה למה לי כדי רשעתו לומר דלא לקי -

However, previously regarding the case where the ע"ז claimed he owes מאתים זוז, why do the רבנן need the דרשה of כדי רשעתו to teach us that the ע"ז do not receive מלקות (since רשעיות משום ב' רשעיות) -

תיפוק ליה דלא תענה הוי לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין ואין לוקין עליו¹⁹ -

The ע"ז can derive it (that there is no מלקות) because לא תענה is a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד, and therefore אין לוקין עליו -

anticipates a possible solution to his question:

וכי תימא לגבי אזהרת ממון דנפקא²⁰ מינה לא חשיב לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין²¹ -

And if you will say that regarding לא תענה being a warning not to testify falsely regarding money, which we derive from לא תענה, in this case of money לא תענה is not considered a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד -

rejects this proposed solution

זה אינו דהא אמרינן בפרק מי שהחשיך (שבת דף קנד,א ושם) דמחמר²² בשבת דלא לקי -

This is not so; for the גמרא states in פרק מי שהחשיך that one who drives an animal on שבת does not receive מלקות -

משום דנפיק מלא תעשה מלאכה אתה ובהמתך²³ -

Because we derive the איסור of מחמר from the פסוק of מלא תעשה מלאכה אתה ובהמתך (You shall do no work; you, and your cattle) -

וההוא הוי לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין במלאכת גופו -

And that when he does לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד is a לא תעשה מלאכה וגו' of לאו

¹⁷ See footnote # 14.

¹⁸ See footnote # 2.

¹⁹ See 'Thinking it over' # 1 & 4.

²⁰ The הגהות ה"ח amends this to read דנפיק (instead of דנפקא).

²¹ (in this proposed solution) is arguing that a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד is only if the testimony can in some manner cause a מיתת בי"ד (if someone did a sin for which he is מחוייב מיתת בי"ד, but the עדים only warned him for מיתת בי"ד) in such a case there is no מלקות since it is a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד; however here when we are only discussing ממון, the לאו of תענה which the ע"ז transgressed cannot remotely be associated with מיתת בי"ד, perhaps in such a case it is not considered a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד and there could be מלקות with the חוב ממון (therefore the גמרא has to resort to the answer of כדי רשעתו).

²² מחמר means one who drives his laden animal (donkey), and causes the animal to work on שבת.

²³ שמות (יתרו) כ"ג.

work with his body (when the ישראל does work, 'חורש, זורע וכו' -

- **אף על גב דבמחמר גופיה ליכא שום צד דמיתת בית דין** -

Even though that by מחמר itself, there is no possibility of מיתת בי"ד -

- **מכל מקום חשיב ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין** -

Nevertheless the גמרא considered this לאו a מיתת בי"ד -

- **כיון דלאו ידידה אתיא נמי למיתת בית דין הכא נמי לא שנה** -

Since this לאו is also for cases where there is מיתת בי"ד (by מלאכת גופו), so here

too by תענה it is no different, since this לאו can come into play by מיתת בי"ד (if the לאו where שניתן לאזהרת מיתת בי"ד is testified by a capital crime) therefore it always considered a מיתת בי"ד even if currently we are merely discussing even if currently we are merely discussing עליו.

In summation; it is considered a מיתת בי"ד if there is a case where this לאו is a מיתת בי"ד, then in any other case where this לאו is involved even if in this case it is not an אזהרת מיתת בי"ד it is still considered a מיתת בי"ד עליו.

The question remains; why do the רבנן require the ע"ז to acquit the ע"ז from מלקות, when they can acquit him on account that לא תענה is a מיתת בי"ד.

answers: תוספות

ויש לומר דשאני הכא דגלי קרא כדאמר רחמנא²⁴ והיה אם בן הכות הרשע -

And one can say; that here (לא תענה) it is different (from other cases of מיתת בי"ד), **for the פסוק revealed to us** that there is מלקות on account of לא תענה, **והיה אם בן הכות הרשע** states פסוק [regardless of מיתת בי"ד], as the פסוק states, etc. (which is [also] referring to ע"ז) -

- **מכלל דלקי משום לא תענה דלא ענש אלא אם כן הזהיר** -

Inferring that the ע"ז receive מלקות on account of לא תענה for the תורה does not punish unless it warns and the warning for מלקות is לא תענה. Therefore the גמרא could not have answered that the רבנן maintains that on account that לא תענה is a מיתת בי"ד, for we derive from ויהי אם בן הכות וגו' that the תורה excluded the לאו of לא תענה, and from the rule of לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד אין לוקין עליו (and from the rule of לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד אין לוקין עליו).

In summation; once the תורה teaches through ויהי אם בן הכות וגו' והצדיק וגו' that there is מלקות by (אין עונשין אלא כמזהירין) (since לא תענה of לאו (בן גרושה) (in the case of ע"ז), despite the fact that לא תענה is a מיתת בי"ד, this proves that the rule of לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד אין לוקין עליו does not apply to the לאו of לא תענה.²⁵

²⁴ See footnote # 4. See 'thinking it over' # 1.

²⁵ This would seemingly also be the answer to the previous question in תוספות (see footnote # 14). We do not need to say עדיפא מיניה משני, but rather the rule of לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד אין לוקין עליו does not apply by לא תענה.

תוספות continues to ask:

אבל מכל מקום קשה לעיל (דף ב,ב) דפריך ותיפוק ליה מלא תענה -

However there is a difficulty nevertheless, previously when the גמרא asked, 'let us derive the חיוב מלקות from לא תענה (in a case where the עדים testified that he is a בן - גרושה) -

ולמה לי והיה אם בן הכות הרשע -

So why do we need the פסוק of הכות הרשע. This is the s'רא question.

תוספות asks -

לישני אי לאו דגלי קרא הוה אמינא דלא לקי -

Let the גמרא answer if not for the fact that the פסוק of הכות הרשע revealed that there is מלקות, I would have said that there is no מלקות by ע"ז -

משום דלא תענה²⁶ לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין כדפרישית -

On account of תענה לא [for it is] a שניתן לאזהרת מיתת בי"ד as I explained!

תוספות answers:

ויש לומר דעדיפא מיניה משני²⁷ -

And one can say that the גמרא offers a better answer –

תוספות offers an alternate solution:

ועוד יש לומר דפריך לרבי מאיר²⁸ דנפקא ליה אזהרה לעדים זוממין מולא יוסיפו לעשות:

And additionally one can say; that the גמרא asks this question (why is תענה לא insufficient) according to ע"ז who derives the אזהרה for ע"ז (to implement the (לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד) which is a ולא יוסיפו לעשות of פסוק (כאשר זמם) from the (לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד) which is a ולא יוסיפו לעשות of פסוק (כאשר זמם) however תענה is only for מלקות (where we cannot implement the זמם), but nevertheless since it is a מעשה לאו שאין בו מעשה we would not know (without הכות אם בן הכות) that ע"ז receive מלקות (by a גרושה).

SUMMARY

The ע"ז of פסוק (from where we derive that ע"ז receive מלקות [in the case of גרושה]), teaches us that the various restrictions of לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד אין לוקין עליו or לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו to the לאו of תענה (and therefore there should be an additional מלקות for

²⁶ The הגהות הב"ח amends this to read תענה ה"ב (instead of ה"ה).

²⁷ (since לאו שאין בו מעשה by מלקות is a מעשה לאו שאין בו מעשה). Presumably we understand better why there is no מלקות by ע"ז (since he did not do anything), than by אזהרת מיתת בי"ד (which he did something extremely severe –there is a מלקות because the איסור is 'weak'; however לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד there is no מלקות because there is no התראה for מלקות (but not because the איסור does not 'deserve' מלקות).]

²⁸ See later this עמוד.

transgressing this לאו [except that according to the רבנן this לאו is the אזהרה for the (מלקות of זמם, therefore there is no מלקות)].

THINKING IT OVER

1. Seemingly once תוספות answered in the beginning (regarding that לא תענה is a לאו לאו) that since קרא דגלי that there is מלקות, this means that the exclusion of (שאיין בו מעשה) does not apply to לאו שאיין בו מעשה;²⁹ how can תוס' continue to ask that there should be no מלקות since it is a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד;³⁰ for just as the קרא גלי teaches us that there is no exclusion of לאו שאיין בו מעשה, there is also no exclusion of לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד, as תוספות actually answers!³¹ What was the question in the first place?³²

2. When תוספות asks,³³ 'why do the רבנן need the רשעתו כדי to explain why there is no מלקות וממון, they can explain that there is no מלקות since it is a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד'; why could we not answer there that עדיפא מינה משני (as תוספות answered regarding מלקות ומלקות)??!

3. תוספות assumes that the לאו of לא תענה is a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד;³⁴ Why therefore do the ע"ז of גרושה בן receive מלקות, since לא תענה is a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד?³⁵

4. תוספות asks; let say that the reason the ע"ז do not receive מלקות is because it is a לאו שניתן לאזהרת מיתת בי"ד. However, how is this answer better (or different) than the actual answer of the גמרא, that לא תענה is necessary for an אזהרה (for the punishment of זמם)? The גמרא's answer seems simpler and more direct!

²⁹ See footnote # 7.

³⁰ See footnote # 10.

³¹ See footnote # 24.

³² See מהרש"א.

³³ See footnote # 19.

³⁴ See footnote # 14.

³⁵ See מהרש"א and גליון הש"ס.